

Çanak Çömleksiz Neolitik'te Orta Anadolu Yerleşimleri (Tuz Gölü-Kayseri arası)

AŞIKLI HÖYÜK

Tuz Gölü ile Kayseri civarındaki yüksek ovalarda Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem ile ilgili ilk araştırmalar arasında I.Todd'un 1960'lı yıllarda yapmış olduğu yüzey araştırmaları büyük önem taşımaktadır. 1989-2002 yıllarında İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Ufuk Esin başkanlığında yürütülen kazılar sonunda Çatalhöyük'ten en az 1000 yıl daha eskiye tarihlenen bitişken, sık dokulu bir Erken Neolitik köy yerleşmesi ortaya çıkartılmıştır. 2006 yılında yine İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Mihriban Özbaşaran başkanlığında yeni dönem kazılarına başlanmıştır. Aşıklı höyük Aksaray il merkezinden 25 km. güneydoğuda, Kızılkaya Köyü sınırları içinde yer alır. 4 kültür tabakası tespit edilmiştir. 2. tabaka 10 evreli olup M.Ö.8500-7400 yıllarına tarihlendirilmiştir. En eski 4. tabakada kerpiç, dörtgen ya da köşeleri yuvarlatılmış yapılar tespit edilmiştir. Bu evrede açık alanların ışık olarak kullanıldıkları anlaşılmıştır. Bölgenin en iyi yerleşim şeması sunan Aşıklı II'de dörtgen veya yamuk planlı, bir ile üç gözlü evler, sokaklar, caddeler, özel kullanıma yönelik yapılar (HV ve T yapıları) ve kısmen korunmuş bir savunma sisteminin varlığı ortaya konmuştur. Çakıllı geniş bir yolun hemen batısındaki özel yapının sekileri ve tabanı özel olarak kaplanmış ve boyanmıştır. Yapının yüksek statülü kişiler tarafından kullanılan dini anlamlı bir yapı olduğu düşünülmektedir. Yabani koyun ve keçi en çok avlanan hayvanlardır. Einkorn, emmer buğdayı, arpa, mercimek yetiştirilmiştir. Aşıklı silahları ve aletleri, Göllüdağ çevresindeki obsidyen kaynaklarından getirilen hammadde kullanılarak üretilmiştir.

Fig. 1 - Kızılkaya Village and the red rocks that give the name to the village of Kızılkaya (photo by M. Özbaşaran).

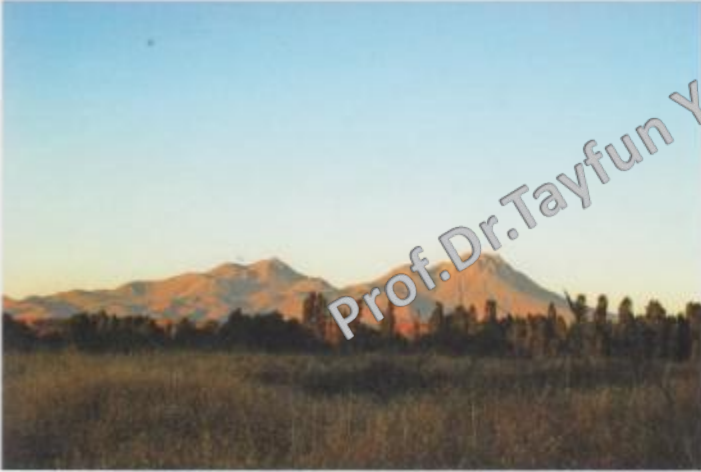

Fig. 2 - Hasan Dağı and Melendiz Mountain Ranges seen from Aşikli (photo by G. Duro).

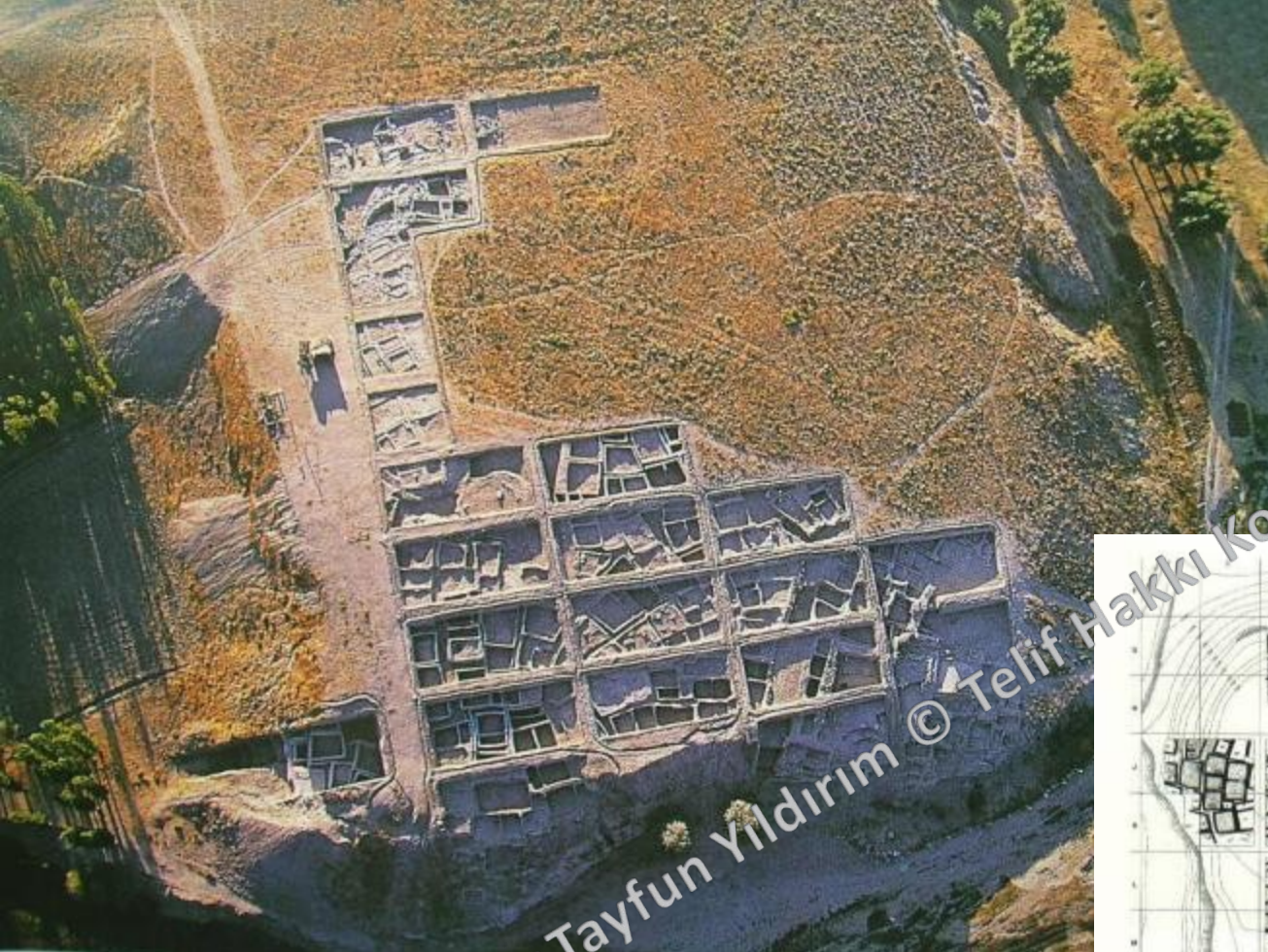

Fig. 3 - Melendiz River (balloon photo by F. Ertuğ).

Fig. 4 - 8th millennium Aşikli from NE (Aşikli Archive).

M.Ö.8000 e tarihlenen yerleşim planı

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 3. Aşıklı Höyük. Schematic plan

Fig. 3. Aşıklı Höyük. Schematic plan

Fig. 4. Aşıklı Höyük. Aerial view from the West

Fig. 5. A part of the earliest settlement of Aşıklı on the shore of the Melendiz river. View from the Northeast

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 5 - 8th millennium Aşıklı from E to W (Aşıklı Archive).

4. Tabaka Oval plan

Fig. 6 - The floor level of one of the sub-oval kerpiç buildings of the 9th millennium Aşıklı, 2011 (photo by Ö. Toprak).

Fig. 7 - General view of the 9th millennium settlement, the external space, used as an activity area and the buildings around, 2011 (photo by Ö. Toprak).

Fig. 8 - Cluster of buildings and narrow spaces in between (Aşıklı Archive).

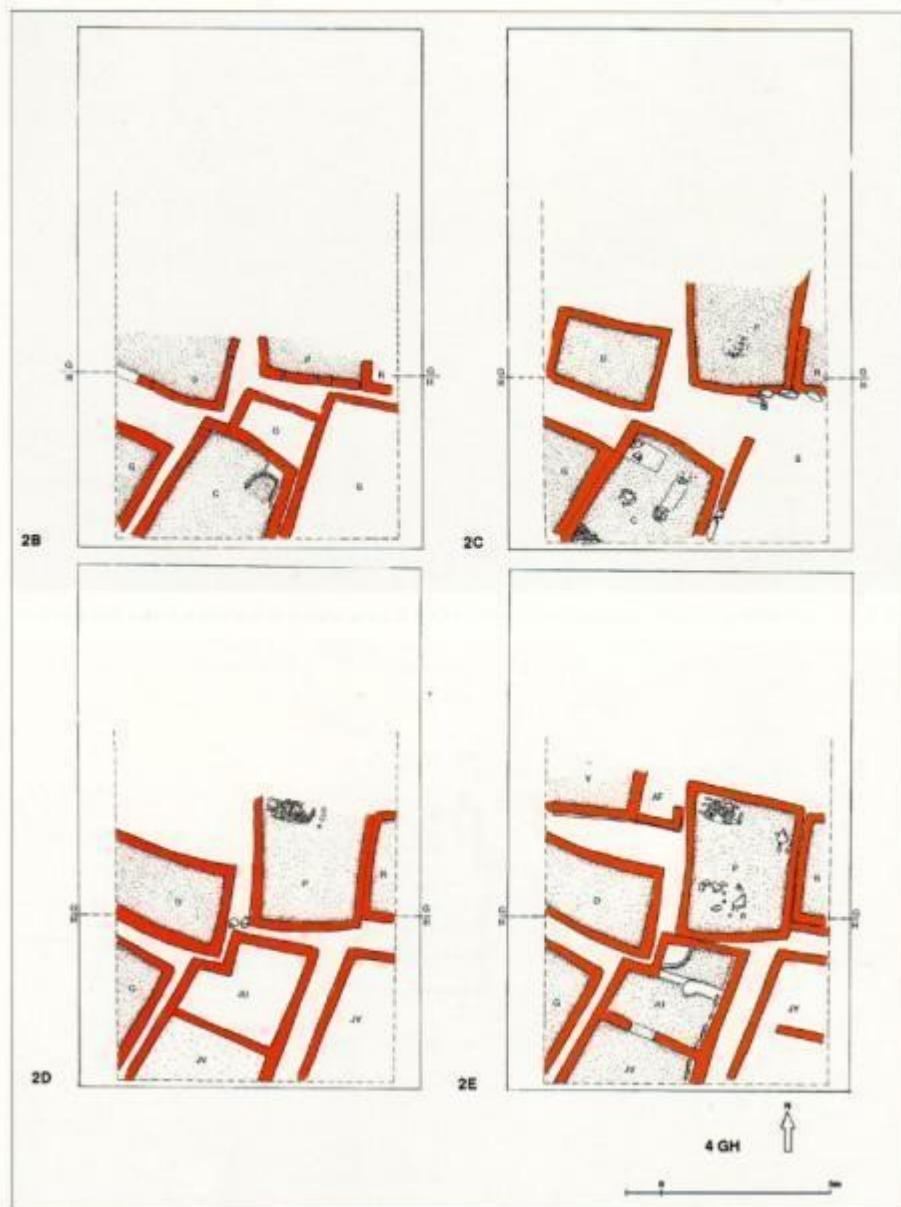

Fig. 10. Schematic plans of building-phases 2B-2E of Level 2 in the deep-sounding of trenches 4 G-H.

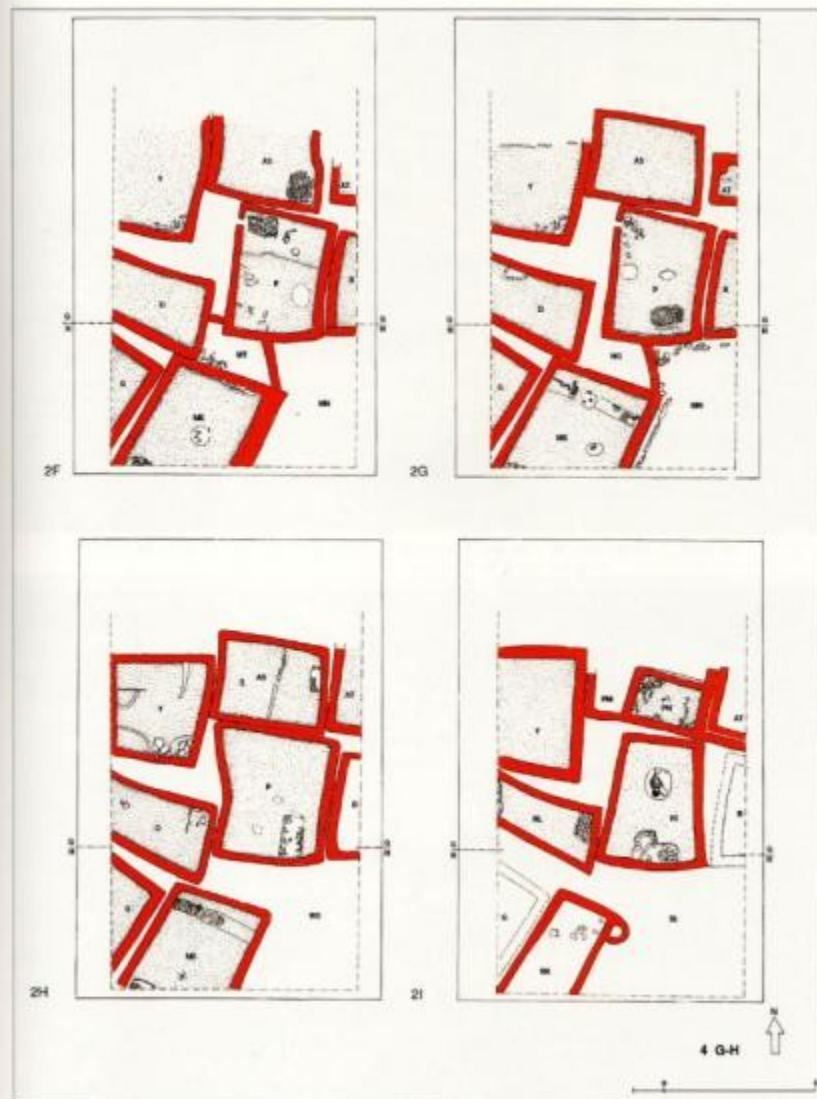

Fig. 11. Schematic plans of building phases 2F-2I of Level 2 in the deep-sounding of trenches 4 G-H.

Fig. 6. The step-trenches 4 F-H at the Northwest of Aşıklı. The building phases of Level 2 seen from the South

Fig. 7. The deep sounding in step-trenches 4 G-H. Mud-brick buildings of Level 3. View from the South

Fig. 9 - The neighbourhoods of the 8th millennium settlement (Aşikli Archive).

. Tabaka konutları

Fig. 10 - Kerpig buildings of Level 2, 8th millennium cal. BC (Aşikli Archive).

Fig. 11 - Continuity in use of space, south section of the deep trench 4 GH. Note the renewal of the walls and the floors of the building on right, and the hearth rebuilt on the same spot in five of the building phases. The continuity is also apparent in the midden on left (Aşikli Archive).

Fig. 12 - The protective roof shelter under construction, December 2011 (Atölye Mimarlık, photo by S. Omacan).

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 12. Aşkılı. Building-phase 2B of Level 2. The workshop and the dumping area "JA" between mudbrick living-quarters in trenches 7 J-L. View from the Southeast

Fig. 13. Aşkılı. The temple-building T with its complex on the eroded Southwest slope of the mound in trenches 3-4 O-R. View from the Southeast

Fig. 14. Aşkılı. The red painted floor of the Temple building T. View from the Southeast

Fig. 15. The mudbrick house TM with a small courtyard to the East in trench 8 O. A cylindrical earthen silo on the North, dug in the floor and to the Southwest corner of the house a hearth paved with big pebble-stones. View from the South

Fig. 16. Aşıklı. A window-opening left in a mudbrick wall in trench 5 L-M. View from the Northwest.

Fig. 17. Aşıklı. The enclosure wall running from the Northeast to the Southeast. View from the Southeast.

Fig. 18. Aşıklı. Curves of the enclosure wall in trenches 10-13 H-K. The space between the curves are paved with small pebble-stones. View from the East.

Fig. 19. Aşıklı. Small finds from Aşıklı. Obsidian artefacts, bone tools and hooks, an arrow sharpener and a celt of polished stone, beads of agate and simple stones; an animal figurine made of half-baked clay.

Savunma sistemi

Fig. 13 - The northeast sector of the 8th millennium settlement. The curved stone walls were suggested as the surrounding walls (?) (Aşıklı Archive).

Fig. 14 - Awls, constituting the majority of the small finds (photo by T. Ülgür).

Fig. 15 - Belt-hooks (photo by Ö. Toprak).

Fig. 16 - A complete belt-hook (Aşıklı Archive).

Fig. 17 - Shaft-straighteners, decorated with incision (Aşıklı Archive).

Prof. Dr. Tayfun Yıldıırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Küçük eserler

Fig. 18 - Shaft-straightener with incised motifs (photo by T. Ülgür).

Fig. 19 - A small polished axe, note that the axe and the antler were found in different contexts (Aşıklı Archive).

Fig. 20 - A necklace found in a sub-floor burial in one of the buildings of the dwelling area (Aşıklı Archive).

Fig. 21 - A necklace found around the neck of a 3-year old child (photo by T. Ülgür).

Fig. 22 - Copper beads and pierced deer-teeth found together in a burial (Aşıklı Archive).

Fig. 23 - A stone object (Aşıklı Archive).

Fig. 24 - Conserving the basket found upside down in a burial (Aşıklı Archive).

Fig. 20. Aşikli. Beads from heat treated (hot-worked) and rolled, native copper sheet (AH. 95-161 a-f)

Fig. 21. Aşikli. An animal figurine of baked-clay

Fig. 22. Aşikli. A small polished stone plaque decorated with incised "V" and "O" motives in tiny, incised, parallel rows

Orta Anadolu'nun ilk bakır örnekleri

Prof. Dr. Tayfun Yildırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Musul

Asıklı'nın 300-400 m kadar güneybatısında bulunan Musular, Aşıklı'ya bağlı bir uydu yerleşmesidir. İstanbul Üniversitesi'nden M. Özbaşaran tarafından kazılmıştır. Aşıklı'nın son evresinde iskan görmüş alan, volkanik oluşumlu (tüf) bir ana kayanın üzerindedir. Bu alanda ortaya çıkarılan ve Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem'e tarihlenen kireç tabanlı yapı (A-D ve Lmekanları), Asıklı Höyük'teki kırmızı kireç tabanlı özel yapıyı hatırlatmaktadır. Yerleşimin tabanları oldukça tahrip olmuştur. Korunduğu kadarıyla A yapısı planı, seki ve direk yerleri, tabana açılan çukurların varlığı, kırmızı boya kaplı taban ve duvarlardan dolayı Aşıklı'daki T yapısı ile benzeşmektedir. Aşıklı'daki T mekanı, HV yapısı ile birlikte konut alanından ayrı bir alanda yer almaktadır. Musular'da ise konut yapısı

Prof. Dr. Tayfun Yıldıırım

© Devlet Hakkı Korunan Eser

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 5 - A yapısı, batıdan doğuya; taş duvar üst evreye aittir (Foto: M. Özbağcı).

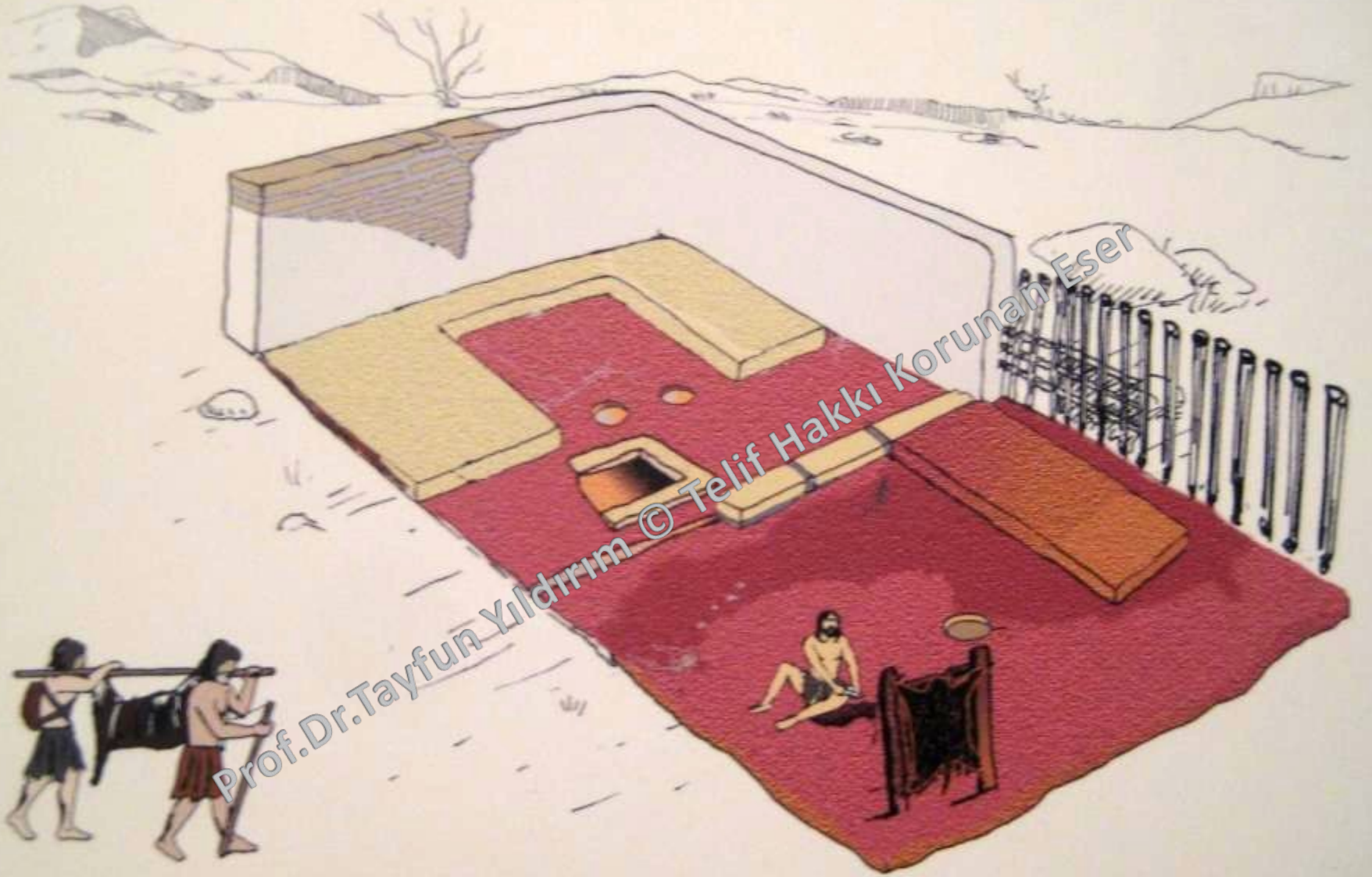

Fig. 6 - Üstteki taş duvarla tamamen tahrip olmuş A yapısının batı sekisi, taban sıvasının yukarıdaki görünüşü ile belirlenmiştir (Foto: G. Duru / Musular Projesi).

Prof.Dr.Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 3 - Kırmızı kireç tabanlı yapının planı (Plan: G. Duru / Musular Projesi).

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 4 - Kırmızı kireç tabanlı yapının restitüsyonu (G. Duru / Musular Projesi).

Fig. 8 - Anakayaya oyulmuş kanal (Foto: G. Duru / Musular Projesi).

Fig. 9 - Anakayaya oyulmuş kanalın ayrıntısı (Foto: G. Duru / Musular Projesi).

Fig. 10 - Diklemesine kommuş iki çif yassı taşla yapılmış kanal (Foto: M. Başaran / Musular Projesi).

Fig. 11 - Taşla örülmüş kanal (Foto: M. Başaran / Musular Projesi).

Fig. 12 - Kanal ve kanalla birlikte örülmüş taş temel üzerine kerpiç duvarlı N yapısı (Foto: G. Duru / Musular Projesi).

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Ana kayaya oyulmuş kanal.

İki çift taşla yapılmış kanal.

Fig. 17 - Atık alanı (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).

Fig. 18 - Ön kazıyıcılar (Foto: T. Ügür / Musular Projesi).

Fig. 19 - Ok / mızrak uçları (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).

Fig. 20 - Çakmaktaşı dilgiler (Foto: A. Boratav / Musular Projesi).

Fig. 21 - Yabancı sığır kemiğinden yapılmış kavisli bezelli nesne (Foto: G. Duru / Musular Projesi).

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Fig. 22 - Yabani sığır kemiğinden yapılmış kazı/cızi bezekli nesne (Foto: T. Ülgür / Musular Projesi).

Fig. 23 - İylenmiş yabani sığır kemiği (Foto: T. Ülgür / Musular Projesi).

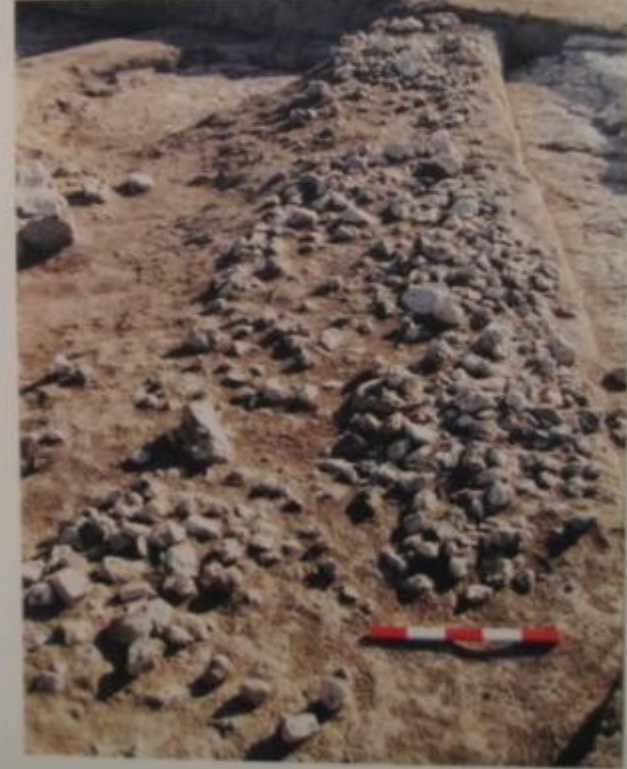

Fig. 24 - Taş temel seviyesinde korunagelmis, çanaklı evrenin çok odalı yapısı (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).

Fig. 25 - Taş ve çanak çömlek parçalarıyla döşeli yuvarlak yapı ögesi (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).

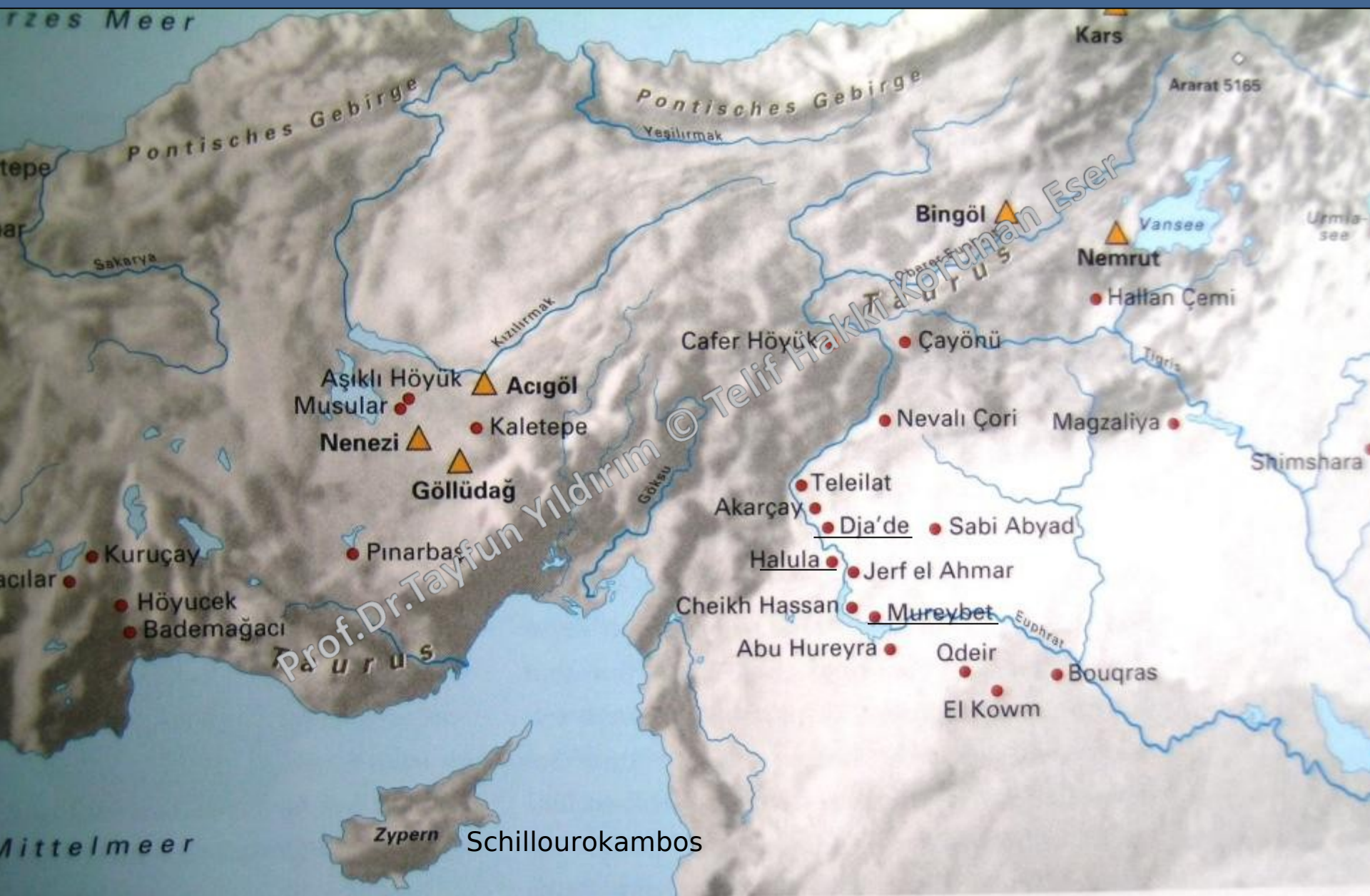

Fig. 26 - Taş ve çanak çömlek dökmüş (buşuk) bölge (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Orta Anadolu Obsidyen yatakları

Anadolu Kökenli Obsidyen kaynakları ve dağılımı

Kömürcü- Kaletepe İşliği

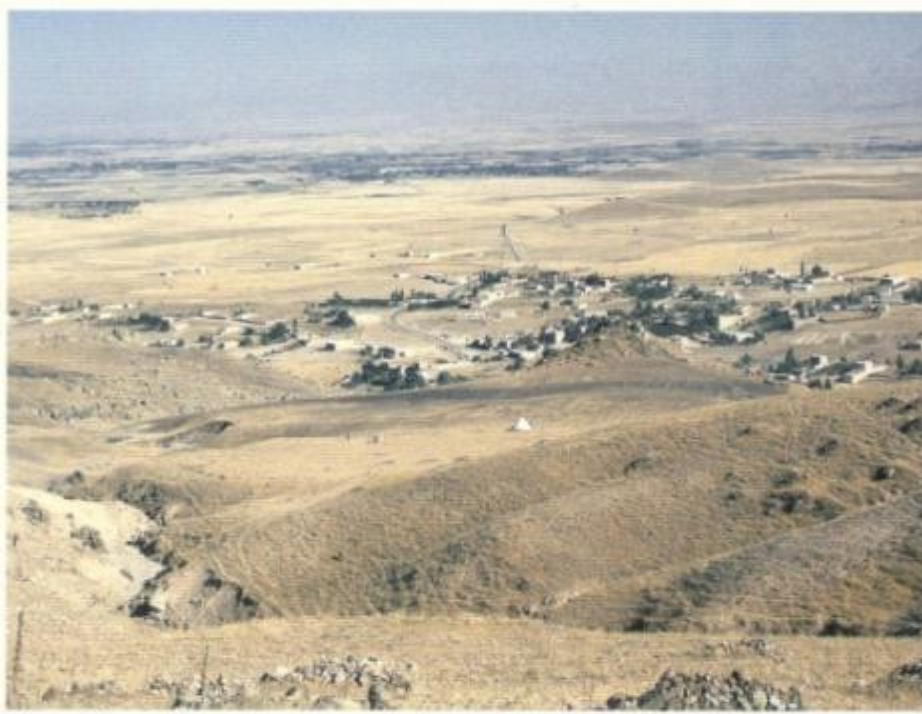

Fig. 1 - Kaletepe'nin genel görünüşü.

Fig. 2 - P alanı.

Bölgede, obsidiyen yatak ve isliklerinin tespit edildiği iki önemli volkanik araziden biri, Çiftlik-Gölcük yolunun kuzeyinde yer alan Göllüdağ Masifi, diğeri de Nenezi Dađ'dır. Kapadokya'da obsidiyen yataklarından bir diğeri de Nevşehir Acıgöl' dür. Niğde İli'ne bağlı, Kömürcü Köyü'nde, Göllüdağ'ın doğusunda yer alan, Kömürcü/ Kaletepe Obsidiyen atölyesi Prof.Dr. Nur Balkan Atlı tarafından araştırılmış ve bilim dünyasına tanıtılmıştır. Kaletepe ürünleri, Neolitik dönemde Yakındoğu'nun (özellikle K. Suriye ve Kıbrıs) bir çok kesimine dağılmıştır. Bu durum, uzak mesafeleri kapsayan bir ticaret ağını göstermektedir.

Fig. 3 - P alanı, ayrıntı.

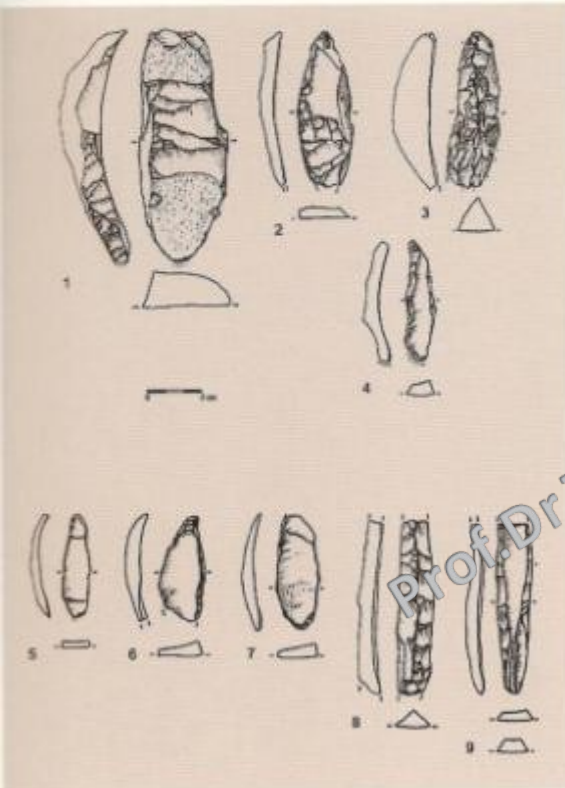
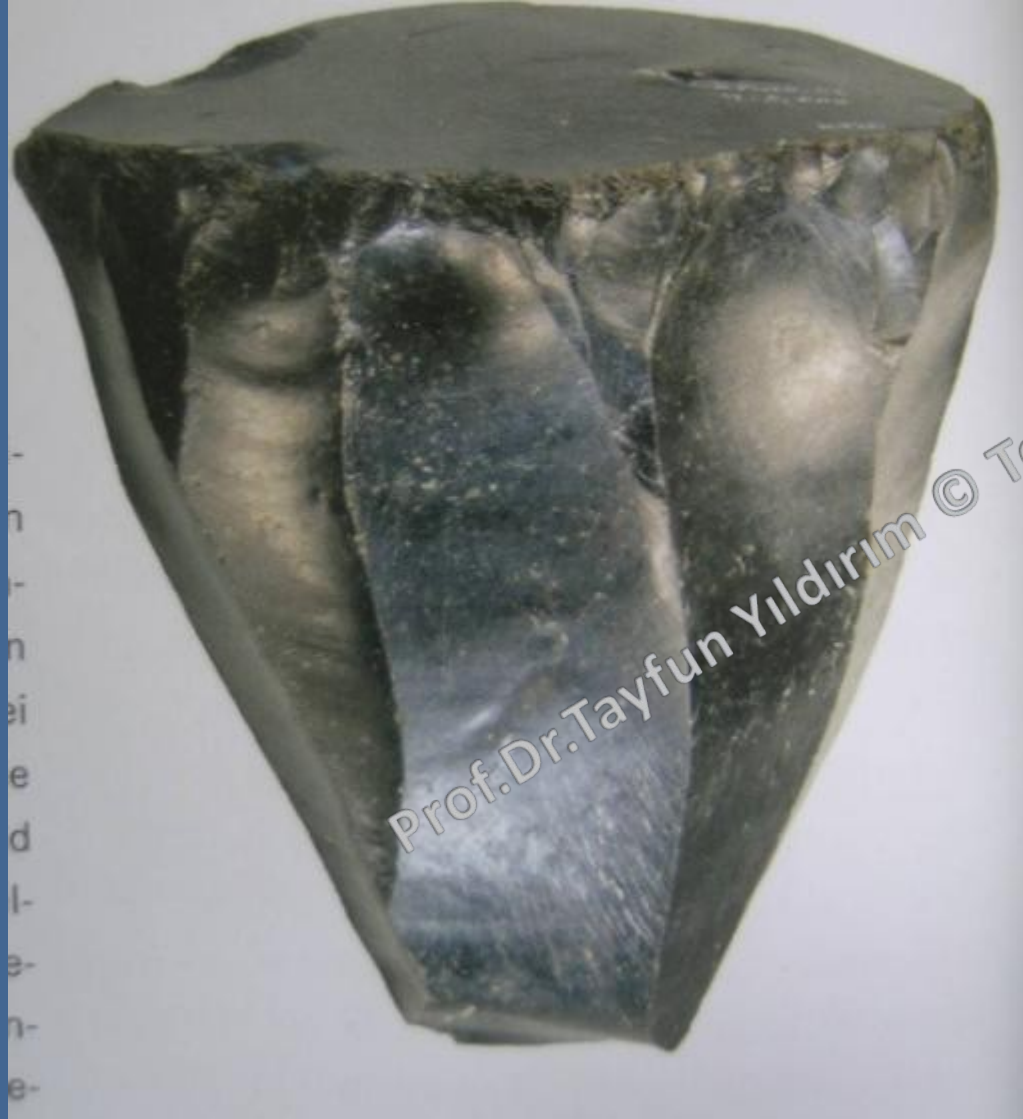

Fig. 5 - Birincil vurma düzlemi açma yongaları (1-4), ikincil vurma düzlemi açma yongaları (5-7), ön omurga (8), karşıt omurgalı dilgi (9) (çizimler: D. Binder).

Fig. 4 - Önform
(fotoğraf: B. Bireaud).Fig. 6 - Kaletepe naviform
çekirdekleri (fotoğraf: B.
Bireaud).

Kaletepe'de Abu Gosh tipi ok ucu

Prof. Dr. Tayfun Yıldırım © Telif Hakkı Korunan Eser

Musular

Fig. 19 - Ok / mızrak uçları (Foto: M. Özbaşaran / Musular Projesi).